

[Undervisningsministeren.]

lov om folkeskolen og et om gymnasieskoler — på grundlag af sine skolestrukturforslag; disse forslag er optaget som bilag til de af mig fremsatte lovforslag, således at Askovudvalgets forslag til lov om gymnasieskoler er optaget som bilag 3 til lovforslaget om gymnasieskoler og Askovudvalgets forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen er optaget som bilag 7 til lovforslaget om folkeskolen.

Idet jeg iøvrigt skal tillade mig at henvise til min udførlige skriftlige fremsættelse af lovforslagene i foråret samt til bemærkningerne til lovforslagene, skal jeg her blot fremhæve nogle hovedpunkter med hensyn til baggrunden for de foreslåede ændringer af vor skoleordning samt visse væsentlige bestemmelser i de to lovforslag.

Indførelsen af eksamensmellemsskolen i almenskoleloven af 1903 var et betydningsfuldt fremskridt, men hverken J. C. Christensen eller de mænd, han støttede sig til, kunne forudse den udvikling, der har kendetegnet den hidtidige del af det 20. århundrede. På næsten alle områder har samfundsbilledet ændret sig ikke mindst i de sidste 20 år, og det er rigtigt, når de samvirkende lærerorganisationer i deres betænkning af 1952 udtaler, at skolen ikke har holdt trit med denne udvikling. Det hedder ordret — med den højtærede formands tilladelse skal jeg citere:

„En reform af skolens indhold og arbejdsform er påkrævet dels af hensyn til samfundet og dels for at øge den enkeltes udbytte af skolegangen.“

Det var J. C. Christensens tro — og ingen kan bebrejde ham, at han havde den — at eksamensmellemsskolen ville lade folkeskolen urørt. Det gik anderledes. Som følge af de store forskydninger i befolkningen, den stigende demokratisering, det forbedrede velfærdsniveau, den mere omfattende folkeoplysning o. s. v. blev mellemsskolen noget andet end oprindeligt tænkt. Kommunerne tog den i brug, og de nye befolkningsgrupper benyttede den som et opstigningsapparat til de sociale goder. Mellemsskoleeksamenordningen vedblev så nogenlunde at være den samme, skønt titusinder af børn, der nu søgte ind i mellemsskolen, havde et andet mål end at gå ind i den højere skole. Under det stigende pres blev mellemsskolen i by efter by forandret fra en 11—15 års mellem-

skole til en 12—16 års mellemsskole, og da 1937-loven gjorde mellemsskolen til en del af folkeskolen, står vi herefter overfor den kendsgerning, at en betydningsfuld gren af folkeskolen rækker 2 år, eller med halvdelen af sin varighed, ud over den undervisningspligtige alder.

Som følge af det sociale motiv, der på ensidig måde har koblet eksamensskoleafdelingen til erhvervslivet, er der en ustandselig stigende tilgang til mellemsskolen. I København går næsten halvdelen af samtlige børn ind i første eksamensmellemsskoleklasse, 57 pct. på Frederiksberg og 73 pct. i Gentofte. Procenten i adskillige købstæder varierer fra 40 til 60, overalt med stigende tendens. Der er ikke en enkelt kommunalbestyrelse, der kan påtage sig ansvaret for — gennem skærpet optagelsesprøve — at tvinge eksamensmellemsskolen tilbage i de mere beskedne former, som almenskolelovens fædre havde tænkt, og vi nærmer os hurtigt den situation, at mindst halvdelen af byernes børn går i eksamensmellemsskolen.

I en sådan skoletype, for byernes vedkommende en 9-årig skoleafdeling, sker der et betydeligt frafald fra skolen ved overgangen til 3. og 4. eksamensmellem. Hvert fjerde barn i København forlader eksamensmellemsskolen i utide, og frafaldet vil efter alt at dømme stige i de økonomisk vanskelige perioder, hvor der netop er brug for en effektiv dygtiggørelse af børnene. De, der forlader skolen i utide, får en mangelfuld undervisning. De får f. eks. praktisk taget intet at vide vedrørende det sidste århundredes historie, folkestyrets tidsalder. Det kan ikke være uden interesse for det høje ting, at der er børn, som intet lærer om Danmarks riges grundlov og den tid, der er fulgt efter, og at de får meget lidt at vide om de øvrige nordiske lande o. s. v.

Værst er situationen dog i de parallelle klasser, der som fri mellemsskole skal danne pendant til eksamensmellemsskolen. Denne linie er uden et mål, der svarer til eksamensmellemsskolens, og frafaldet er langt alvorligere. I København er halvdelen af børnene, og andre steder op til 80 pct., gået ud inden 3. f. m. Mange udmærkede pædagoger har indenfor f. m.-klasserne udført et stort og påskønnelsesværdigt arbejde, men uden at kunne rette afdelingen som sådan op. Hertil